

Igitabo cya Yoweli n'Itorero ry'Abadivantisiti b'Umunsi wa Karindwi ry'i Lawodikiya — Nimero Makumyabiri n'Icyenda

Jeff Pippenger
2026-01-14

Umubare wa Makumyabiri n'Icyenda

Ubuhanuzi bwa gatanu bwa Mesiya buri mu gitabo cya Matayo ni ikimenyetso cy'inzira cy'ugucika intege n'urupfu. Ku wa 18 Nyakanga 2020, ubuhanuzi bw'ibinyoma bw'isenywa rya Nashville bwishe Eliya na Mose.

Icyo gatanu cy'ikimenyetso cy'inzira cya Mesiya ni Ugucika Intege ko ku wa 18 Nyakanga 2020

Nuko gusohora ibyavuzwe na Yeremiya umuhanuzi ngo: “I Rama humviswe ijwi, kurira no kuboroga no gushengurwa kwinshi; Rasheli aririra abana be, kandi yanze guhumurizwa, kuko batakiraho.” Matayo 2:17, 18.

Ubuhanuzi

Uku ni ko Uwituka avuze ati: “Ijwi ryumvikanye i Rama, ni ukurira no kuboroga gukomeye; Raheli aririra abana be, yanga guhumurizwa ku bw'abana be, kuko batakiraho.” Yeremiya 31:15.

Mose na Eliya bicirwa mu mihanda ya Sodomu na Egiputa. Ijambo rya nyuma ryo mu Isezerano rya Kera rigaragaza ko Eliya azaza mbere y'umunsi ukomeye kandi uteye ubwoba w'Umwami. Uwo munsi uteye ubwoba utangira igihe Mikayeli ahagurutse muri Daniyeli 12, kandi agatangaza muri Ibyahishuwe 22 ko, “ukiranuka n'ukiranirwa” bazaguma muri icyo mimerere iteka ryose.

Muri icyo gihe Mikayeli azahaguruka, umutware mukuru uhagararira abana b'ubwoko bwawe; kandi hazabaho igihe cy'amakuba, kitigeze kubaho kuva ubwo habagaho ishyamba kugeza muri icyo gihe nyine; kandi muri icyo gihe ubwoko bwawe buzakizwa, umuntu wese uzasangwa yanditswe mu gitabo. Daniel 12:1.

Ukiranirwa akarenganywa, nakomeze arenganywe; kandi uwanduye, nakomeze yandure; kandi umukiranutsi, nakomeze akiranywe; kandi uwera, nakomeze yere. Ibyahishuwe 22:11.

Eliya agomba kuboneka mbere y'uko igihe cy'igeragezwa kirangira, kandi yicirwa muri Ibyahishuwe igice cya cumi na kimwe, agasubizwaho ubugingo mbere gato y'uko igihe cy'igeragezwa kirangira. Azurwa kandi akageza ubutumwa bwe ku bantu kugeza igihe cy'igeragezwa kirangiye, maze hakabaho ubundi buzuko, bw'abakiranutsi n'abanyabyaha.

Kandi benshi bo muri bo basinziriye mu mukungugu w'isi bazakanguka, bamwe bazukire ubugingo bw'iteka, naho abandi bazukire gukorwa n'isoni no gusuzugurwa kw'iteka ryose.

Daniyeli 12:2.

Uwo muzuko wihariye ukurikirwa no Kuza kwa Kristo kwa Kabiri, aho abakiranutsi bapfuye bazurwa, hagakurikiraho imyaka igihumbi aho abera bazacira urubanza abazimiye. Ku iherezo ry'iyi myaka igihumbi habaho undi muzuko no kuza kwa Kristo kwa gatatu. Umurongo w'imizuko y'ubuhanuzi urimo n'umuzuko w'inyamaswa ya gipapa, ariko buri muzuko muri iyo mizuko ni ingingo yihariye y'Ijambo ry'ubuhanuzi ry'Imana. Ku wa 18 Nyakanga 2020, urugovement rwa Lawodikiya rw'abari ijana na mirongo ine na bane rwiyahuye mu buryo bw'umwuka rwigometse ku itegeko rya Kristo ribuzwa gushyira mu bikorwa ibihe birenze 1844.

Maze humvikana ijwi i Rama, risobanura ubwibone no kwishyira hejuru. Rasheli, bisobanura umugenzi mwiza, ari mu cyunamo kuko Mose na Eliya batakiraho, kandi icy'ingenzi kurushaho, ntibashobora guhumurizwa. Nta humure bafite, kandi Umwuka Wera ni We Muhumuriza, wari kuzoherezwa ubwo ijwi ryo mu butayu ryatangiraga muri Nyakanga 2023.

Ibi bintu bibaho mbere gato y'uko igihe cy'igeragezwa kirangira, kandi nk'uko Ibyahishuwe bibivuga, mbere gato y'uko icyo gihe kirangira, Ibyahishuwe bya Yesu Kristo birafungurwa. Iryo fungurwa ni ryo rizura Mose na Eliya, ari bo na Rakeri, umugenzi mwiza, wari waraririye kandi agashavurirwa n'abana be, ntiyashoboraga guhumurizwa. Agahinda ke gahinduka ibyishimo igihe abo bana bazutse.

Arambwira ati: "Ntugafate ikimenyetso ku magambo y'ubuhanuzi bw'iki gitabo, kuko igihe kiri bugufi." Ibyahishuwe 22:10.

Mose na Eliya bari bapfuye mu mihanda ya Sodomu na Egiputa, kandi nk'uko byagenze kuri Kristo, abo ibihumbi ijana na mirongo ine na bine bari guhamagarwa gusohoka muri Egiputa, igihe guteranirizwa hamwe byatangiraga muri Nyakanga 2023.

Ikimenyetso cya gatandatu cya Mesiya ni uguhamagara gusohoka muri Egiputa muri Nyakanga 2023

Aho agumayo kugeza igihe Herodi yapfiriye, kugira ngo hasohozwe ibyavuzwe n'Umwami binyuze ku muhanuzi, ngo: "Mise umuhungu wanjye mu Misiri." Matayo 2:15.

Ubuhanuzi

Ubwo Isirayeli yari akiri umwana, ni bwo namukunze, kandi umuhungu wanjye namuhamagaye ngo ave muri Egiputa. Hoseya 11:1.

Baryamyeye mu muhanda wa Misiri, ijwi ryo mu ijuru rivugira mu butayu rihamagarira ikibaya cya Ezekiyeli cy'amagufwa yumye gusubira kuba bazima. Iryo jwi ryatangiyeye kumvikana muri Nyakanga 2023.

Nuko nyuma y'iminsi itatu n'igice, umwuka w'ubugingo uva ku Mana ubinjiramo, bahagarara ku birenge byabo; maze ubwoba bukomeye bugwa ku bababonye. Nuko bumva ijwi rikomeye rivuye mu ijuru ribabwirira riti: Nimuze hano hejuru. Maze bazamurwa bajya mu ijuru bari mu gicu; kandi abanzi babo barabareba. Ibyahishuwe 11:11, 12.

Imana ihamagarira Umwana wayo kuva muri Egiputa, kandi ni na ko yahamagariye Mose kuva muri Egiputa; kuko Mose nk'alpha na Yesu nk'omega bahagarariye uburambe bw'abihumbi ijana na mirongo ine na bine, baririmba indirimbo ya Mose n'iy'Umwana w'Intama. Iyo ndirimbo ikubiyemo guhamagarwa kuva muri Egiputa. Muri Ezekiyeli hagaragazwa intambwe ebyiri, zari zarabanje gushushanywa n'intambwe ebyiri mu kuremwa kwa Adamu. Mbere umubiri uraremwa, hanyuma umwuka w'ubugingo ugahuhwa muri uwo mubiri, maze ugahita uba muzima. Mu Byahishuwe igice cya cumi na rimwe, intambwe ya mbere ni ukwinjira k'Umwuka w'Imana mu bishwe, maze bahagarara ku birenge byabo. Iyo bahagaze, baba ari ingabo z'Imana. Igitanga Umwuka muri icyo gice cya cumi na kimwe gihagarariwe n'ubuhanuzi bwa mbere bwa Ezekiyeli. Ijwi rirangurura mu butayu ni ubutumwa bw'ubuhanuzi buherekejwe na Mwuka Wera.

Igitabo cya Matayo kirimo ibice cumi na bibiri ari byo omega y'ibice cumi na bibiri byo mu Itangiriro bitanga abahamya babiri bahagarariye isezerano n'ibihumbi ijana na mirongo ine na bine. Abo bagabo n'abo bagore bashyizweho ikimenyetso cy'iteka ryose mu mubano w'Ubumana bwahujwe n'ubumuntu bwabo. Bahinduka ikimenyetso ku bakozi b'isaha ya cumi n'imwe.

“Umurimo wa Mwuka Wera ni uwo kwemeza isi iby'icyaha, n'iby'ubukiranutsi, n'iby'urubanza. Isi ishobora gusa kuburirwa no kubona abizera ukuri bejejwe binyuze mu kuri, bakora bakurikije amahame yo hejuru kandi yera, bagaragaza mu buryo bwo hejuru, busumba byose, umurongo utandukanya abitondera amategeko y'Imana n'abayatamaza bakayahonyora muni y'ibirenge byabo. Kwezwa kwa Mwuka kugaragaza itandukaniro riri hagati y'abafite ikimenyetso cy'Imana n'abitondera umunsi w'ikiruhuko w'ibinyoma. Igihe ikigeragezo kizaza, bizahita bigaragara neza icyo ikimenyetso cy'inyamaswa ari cyo. Ni ukwitondera ku Cyumweru. Abantu, bamaze kumva ukuri, bagakomeza gufata uyu muni nk'uwera, bitwaza umukono w'umuntu w'icyaha, wibwiraga ko yahindura ibihe n'amategeko.” Bible Training School, December 1, 1903.

Ibendera y'abo ibihumbi ijana na mirongo ine na bine, igihe bahamagarirwa kuzamurwa bajyanwa mu ijuru mu gice cya cumi na kimwe cy'Ibyahishuwe, babanza guhamagarwa ngo bave muri Egiputa, ari ho biciwe. Ijwi riturutse mu butayu ribahamagara ngo bave muri Egiputa, kugira ngo babe ikimenyetso ku bakozi b'isaha ya cumi n'imwe. Kuzuka kwabo mu mwaka wa 2024 na ko kugereranywa no kuvuka, ndetse no gukanguka, bitewe n'ishusho iri kumenyekanishwa. Mu rwego rwo kuvuka, ni bo basohoza umugani w'abakobwa cumi b'inkumi, kandi muri ubwo buryo, ukuvuka kwabo ni ukuvuka kw'inkumi, kandi ni bo kimenyetso.

Ikimenyetso cya karindwi cy'inzira ya Mesiya ni 2024

Ibyo byose byabaye kugira ngo hasohore ibyavuzwe n'Umwami biciye ku muhanuzi, agira ati: “Dore, umwari azasama inda, kandi azabyara umuhungu, kandi bazamwita izina Emmanuel,” risobanurwa ngo, “Imana iri kumwe natwe.” Matayo 1:22, 23.

Ubuhanuzi

Ni cyo gituma Umwami ubwe azabaha ikimenyetso; Dore, umwari azasama inda, abyare umuhungu, kandi azamwita izina Imanweli. Yesaya 7:14.

Hari ibimenyetso mu mateka ya Mose na Kristo, nk’uko byari biri no mu mateka y’Abamilerite. Mu minsi y’imperuka, Ubadivantisiti b’i Lawodikiya bazaba bashaka ikimenyetso, kandi ikimenyetso cyabo rukumbi ni ikimenyetso cya Yona. Hari kandi n’ikimenyetso kigenewe abazazurwa mu 2024. Ikimenyetso cyabo ni “inshuro ndwi” zo muri Abalewi makumyabiri na gatandatu.

Kandi ibi kizakubere ikimenyetso: Uyu mwaka muzarya ibyimejeje byonyine, no mu mwaka wa kabiri murye ibyameze muri byo; maze mu mwaka wa gatatu mubibe, musarure, mutere inzabibu, kandi murye imbuto zabyo. Kandi abasigaye barokotse bo mu nzu ya Yuda bazongera gushinga imizi hasi, kandi bere imbuto hejuru. Kuko i Yerusalemu hazaturukayo abasigaye, n’abarokotse bazava ku musozi wa Siyoni; ishyaka ry’Uwiteka Nyiringabo ni ryo rizabikora. 2 Abami 19:29–31.

Kandi nimuvuga muti: Mu mwaka wa karindwi tuzarya iki? Dore ntituzabiba, kandi ntituzasarura umwero wacu. icyo gihe nzateguka umugisha wanjye ngo ubazenguruke mu mwaka wa gatandatu, na wo uzera imbuto zihagije imyaka itatu. Muzabiba mu mwaka wa munani, kandi muzarya ku musaruro wa kera kugeza mu mwaka wa cyenda; kugeza igihe imbuto zawo zizazira, muzarya ku bubiko bwa kera. Abalewi 25:20–22.

Abazarokoka na bo bagaragazwa nk’abirukanywe ba Isirayeli, kandi birukanywe na bene wabo babanze. Bene wabo babirukanye, kuko babanze urunuka, kubera ko batashoboye kuvuguruza ukuri kw’isabato kugereranywa n’“inshuro ndwi” za Mose.

Uwiteka yubaka Yerusalemu; akoranye hamwe abirukanywe ba Isirayeli. Zaburi 147:2.

Mu Nyakanga 2023, Uwiteka yatangiye gukoranye abasigaye, kandi abo basigaye ni bo “abirukanywe” ba Isirayeli. Mu Nyakanga 2023, yongeye kurambura ukuboko kwe ubwa kabiri kugira ngo akoranye abirukanywe be. Yarambuye ukuboko kwe mu 1849 ubwa kabiri, mbere y’umucyo wa omega wa Mose w’ibihe birindwi mu 1856. Umucyo wa alpha wagereranywaga n’ubuvumbuzi bwa mbere bwa gihanuzi bwa Miller—ibihe birindwi bya Mose.

Kandi kuri uwo muni hazabaho igishyitsi cya Yesayi, kizahagarara nk’ibendera ry’amoko; abanyamahanga bazakigana; kandi uburuhukiro bwe buzaba ubw’icyubahiro. Kandi kuri uwo muni bizasohora ko Uwiteka azongera kurambura ukuboko kwe ubwa kabiri kugira ngo agarure abasigaye b’ubwoko bwe, abazaba barasigaye, abakure muri Ashuri no muri Egiputa no muri Pathiro na Kuşi no muri Elamu no muri Shinari no muri Hamati no mu birwa byo mu nyanja. Kandi azahagarika ibendera amahanga, ateranye abirukanywe ba Isirayeli, kandi akoranye hamwe abatatanyijwe bo mu Buyuda abakure mu mpera enye z’isi. Yesaya 11:10–12.

Igihe abameneshejwe bazamurwa nk’ikimenyetso, ni bwo bazateranya abakozi b’isaha ya cumi n’imwe, bo “bashobora kuburirwa gusa no kubona” “itandukaniro riri hagati y’abafite ikimenyetso cy’Imana, n’abakomeza umunsi w’ikiruhuko w’igihimbano.” Ikimenyetso kigenewe abakozi b’isaha ya cumi n’imwe ni abameneshejwe, kandi ikimenyetso CY’abameneshejwe, ni amayobera yo kurya “uyu mwaka ibyimeza ubwabyo, no mu mwaka wa kabiri ibimerera muri byo; maze mu mwaka wa gatatu mubibe, musarure, mutere imizabibu, kandi murye imbuto zayo.”

Amayobera y'uyu murongo ni uko ugereranya "ibihe birindwi" byo mu gitabo cy'Abalewi makumyabiri na gatanu n'icumi na gatandatu. Isabato y'uburuhukiro bw'igihugu ni kimwe mu bigize isezerano kigaragaza umugisha cyangwa umuvumo, bitewe no kwubahiriza cyangwa kwanga uburuhukiro bw'umwaka wa karindwi bw'icyo gihugu cyasezeranyijwe. Ikimenyetso cy'abihumbi ijana na mirongo ine na bine ni kimwe mu bigize isezerano ry'amasezerano atatu agereranywa n'Isabato y'umwaka wa karindwi y'igihugu. Ukuri shingiro kw'"ibihe birindwi" kugaragaza kimwe mu bintu bitatu by'isezerano risezeranya umutima mushya n'ubwenge bushya, n'umubiri mushya, kandi n'igihugu cyo kubamo.

Isabato y'umunsi wa karindwi ni cyo kimenyetso hagati y'Imana n'ubwoko bwayo, ariko kandi iyo Sabato y'umunsi wa karindwi inagereranya inshingano y'isezerano yahawe Isirayeli ya kera. Bari bagenewe kuba abarinda, ababitsi b'Amategeko Icumi. Mushiki wacu White arasobanutse neza ko Isirayeli ya none mu mwaka wa 1844, ihuje na Isirayeli ya kera, yagizwe ababitsi b'atari Amategeko Icumi gusa, ahubwo n'Ijambo ry'Imana ry'ubuhanuzi.

"Imana yahamagariye Itorero ryayo muri iki gihe, nk'uko yahamagariye Isirayeli ya kera, guhagarara nk'umucyo mu isi. Binyuze ku cyuma gikomeye gityaza cy'ukuri, ari bwo butumwa bw'umumarayika wa mbere, uwa kabiri, n'uwa gatatu, yabatandukanije n'amatorero ndetse n'ab'isi kugira ngo ibazane mu kwegerana kwera na Yo. Yabagize abarindamurage b'amategeko yayo kandi ibaragiza ukuri gukomeye kw'ubuhanuzi kw'iki gihe. Nk'uko ibyahishuwe byera byaragijwe Isirayeli ya kera, na byo ni icyizere cyera kigomba kumenyeshwa isi. Abamarayika batatu bo mu Ibyahishuwe 14 bagereranya abantu bemera umucyo w'ubutumwa bw'Imana kandi bagasohoka ari intumwa zayo zo kurangurura umuburo mu burebure n'ubugari bw'isi." Testimonies, volume 5, 455.

Amategeko Icumi ahagarariwe n'ikimenyetso cy'Isabato y'umunsi wa karindwi, kandi amategeko y'ubuhanuzi ahagarariwe n'Isabato y'umwaka wa karindwi. Uwadiventisime w'Umunsi wa Karindwi wa Lawodikiya uzakorwa n'isoni cyane igihe bazava mu bwato bagatangira kuramya izuba, ariko itegeko ry'Isabato babanje kwanga ni "inshuro zirindwi" za Mose.

Kugira ngo abantu b'Imana batsinde igihugu cy'isezerano, bagomba gusobanukirwa no gukomeza kubahiriza atari Isabato y'umunsi wa karindwi gusa, ahubwo n'Isabato y'imyaka irindwi. Uwadivantisiti bw'i Lawodikiya ntibushobora kuvuguruza uku kuri kwa Bibiliya, nubwo kubutwikiriza ibinyoma. Iyi ni yo mizi y'urwango rwabo rubageza ku kwirukana abazaba ibendera.

Benshi bo mu muryango wa data hafi ya bose bari abizera byuzuye iby'ukuza kwa Kristo, kandi kubera guhamya iyi nyigisho y'icyubahiro, barindwi muri twe twigeze kwirukanwa mu Itorero ry'Abametodisiti. Muri icyo gihe, amagambo y'umuhanuzi yari ay'agaciro kenshi kuri twe: "Bene so bakwanze, bakwirukanye babahora izina ryanjye, baravuze bati, Uwituka nahabwe icyubahiro; ariko azaboneka abazanira ibyishimo, na bo bazakorwa n'isoni." Yesaya 66:5.

"Uhereye muri icyo gihe kugeza mu Kuboza, 1844, ibyishimo byanjye, ibigeragezo byanjye, n'ibyo nari niteze bikampemukira byari bimeze nk'iby'inshuti zanjye nkunda z'Abadivantisiti

zari zinkikije. Muri icyo gihe nasuye umwe muri bashiki bacu b'Abadivantisiti, maze mu gitondo dupfukamira hamwe ku gicaniro cy'umuryango. Icyo nticyari igihe cy'ibyishimo bikabije, kandi twari turi batanu gusa, twese turi abagore. Igihe nari nkiri gusenga, imbaraga z'Imana zanzaho nk'uko nari ntarazumva mbere hose. Natwawe mu iyerekwa ry'ubwiza bw'Imana, maze numva meze nk'uzamurwa hejuru cyane kandi cyane ava ku isi, kandi neretswa bimwe mu rugendo rw'ubwoko bw'Abadivantisiti rugana ku Murwa Wera, nk'uko bivugwa hasi aha." Early Writings, 13.

Iyerekwa rya mbere rya Ellen White ryatanzwe igihe abagore batanu, (bagereranya abageni batanu b'abanyabwenge) bari bateraniye hamwe nyuma yo kwirukanwa na bene se babangaga. Babangaga babahora inyigisho y'Ukuza kwa Kabiri, bityo bikaba byashushanyaga abirukanywe bo mu minsi y'imperuka.

"Nabonye ko itorerero ry'izina gusa n'Abadivantisiti b'izina gusa, nka Yuda, bazatugambanira bakatugambanira Abagatolika kugira ngo babone ububasha bwabo bwo kuza kurwanya ukuri. Icyo gihe abera bazaba ari ubwoko butazwi cyane, butamenyekana cyane mu Bagatolika; ariko amatorero n'Abadivantisiti b'izina gusa bazi ukwizera kwacu n'imigenzo yacu (kuko batwangaga ku bw'Isabato, kuko batashoboraga kuyivuguruza) bazagambanira abera kandi bazabarega mu Bagatolika nk'abirengagiza inzego zashyizweho n'abantu; ni ukuvuga ko bitondera Isabato kandi bakirengagiza ku Cyumweru."

"Hanyuma Abagatolika bazabwira Abaporotesitanti gukomeza imbere, kandi batange itegeko rivuga yuko abantu bose batubahiriza umunsi wa mbere w'icyumweru mu cyimbo cy'umunsi wa karindwi bazicwa. Kandi Abagatolika, bo bafite umubare munini, bazashyigikira Abaporotesitanti. Abagatolika bazaha igishushanyo cy'inyamaswa ububasha bwabo. Kandi Abaporotesitanti bazakora nk'uko nyina yababanjirije yabigenje kugira ngo barimbure abera. Ariko mbere yuko itegeko ryabo ritanga cyangwa ryera imbuto, abera bazakizwa n'Ijwi ry'Imana." Spalding and Magan, 1, 2.

Abadivantisiti "bo mu izina gusa" (ni ukuvuga ko ari bo mu izina gusa), "nk'uko Yuda yabigenje, bazaduhemukira babiduhe Abagatolika." Ibyo babikoze kuko "bangaga" abo bahezwa "bazira Isabato." Abadivantisiti bo mu izina gusa bavuga ko bubahiriza Isabato y'umunsi wa karindwi, bityo rero si yo Sabato ivugwa hano. Banga abo bahezwa, kuko bazi ko badashobora kunyomoza ukuri shingiro kw'ibihe birindwi bya Mose, ari ko gusobanukirwa kwa alufa kwa Eliya mu muntu wa William Miller.

"Imana ntiduha ubutumwa bushya. Tugomba kwamamaza ubutumwa bwadukuye mu yandi matorero mu 1843 no mu 1844." Review and Herald, 19 Mutarama 1905.

"Ubutumwa bwose bwatanzwe kuva mu 1840 kugeza mu 1844 bugomba kongera gutangazwa n'imbaraga ubu, kuko hari abantu benshi bayobye. Ubutumwa bugomba kugera mu matorero yose." Manuscript Releases, volume 21, 437.

"Ukuri twakiriye mu 1841, 1842, 1843, no mu 1844 bugomba noneho kwigwa no gutangazwa." Manuscript Releases, volume 15, 371.

“Umuburo waratanzwe uti: Nta kintu na kimwe kigomba kwemererwa kwinjira ngo gihungabanye urufatiro rw’ukwizera twubakiyeho uhereye igihe ubutumwa bwazaga mu 1842, 1843, no mu 1844. Nari muri ubu butumwa, kandi uhereye icyo gihe nakomeje guhagarara imbere y’isi, ndi umunyakuri ku mucyo Imana yaduhaye. Ntabwo dushaka kuvana ibirenge byacu ku rubuga byashyizweho, igihe ku munsu ku wundi twashakaga Uwituka mu isengesho rivuye ku mutima, dushaka umucyo. Mbese mutekereza yuko nabasha kureka umucyo Imana yampaye? Ugomba kumera nk’Urutare rw’Iteka. Wakomeje kunyobora uhereye igihe nawuhabwaga.” Review and Herald, April 14, 1903.

Yuda si ikimenyetso cy’Urukiko Rukuru rw’Abayahudi rugizwe n’Abasadukayo n’Abafarizayo; Yuda yari umwe mu bigishwa cumi na babiri. Yari umwe mu mugeni w’isezerano, uwo Kristo yari agiye kurongora kuri Pentekote. Ubugambanyi bukorerwa abirukanywe buturuka kuri Yuda, ari ryo torero ry’Abadiventisiti b’Umunsu wa Karindwi b’i Lawodikiya. Bagereranywa n’ibimenyetso byinshi, nk’Abalewi banenzwe n’Intumwa y’Isezerano muri Malaki 3. Abalewi batandukanirizwa muri uko kwezwa, kandi umubare wabo ni 25, baba abanyakuri cyangwa abatanyakuri. Abalewi bezwa mbere yo kuzamurwa nk’ituro, nk’uko byari bimeze mu myaka ya kera.

Kandi azicara nk’utunganya n’umwezwa w’ifeza; kandi azeza bene Levi, abatunganye nk’izahabu n’ifeza, kugira ngo batambire Uwituka ituro mu gukiranuka. Maze ituro rya Yuda na Yerusalemu rizanezeza Uwituka nk’uko byari biri mu minsi ya kera no mu myaka ya kera. Malaki 3:3, 4.

Abalewi ni bo baturo, kuko bagaragaza mu buryo butunganye imico ya Kristo, ari we gitambo gikomeye. Igihe abo Balewi makumyabiri na batanu bazamurwa nk’igitambo, ba Balewi b’ibinyoma makumyabiri na batanu bo bari bunamiye izuba muri Ezekiel 8.

Yuda ntiyagereranya gusa Umulewi mubi, ahubwo ni n’umutambyi mubi wari warateguriwe imyaka mirongo itatu, nk’uko bigereranywa n’ibice by’ifeza mirongo itatu bya Yuda.

Nuko Yuda, wa wundi wamugambaniye, abonye ko aciriweho iteka, yicujije, asubiza ba batambyi bakuru n’abakuru ba Bayuda ibyo biceri mirongo itatu by’ifeza, avuga ati: Nakoze icyaha, kuko nagambaniye amaraso y’utariho urubanza. Baramusubiza bati: Ibyo bitureba ho iki? Ibyo ni ibyawwe. Nuko ajugunya ibyo biceri by’ifeza mu rusengero, aragenda, maze aja kwimanika. Matayo 27:3–5.

Ibyo biceri mirongo itatu by’ifeza Yuda yataye, bigereranya Intumwa y’Isezerano ita hanze (isukura ikavanamo) urwondo rw’ibyuma (ifeza y’impimbano) rivugwa muri Malaki 3. Uwo butambyi bubi bwagereranyijwe n’ubwigomeke bwa Kora, Datani na Abiramu, ndetse n’abigometse bo mu 1888. Uwo butambyi bubi bumirwa n’isi igihe Leta Zunze Ubumwe z’Amerika, ya nyamaswa yo mu isi, ibumbuye akanwa kayo. Hanyuma umuriro urimbura abayoboke babo, mu gihe cy’isukwa ryuzuye ry’imvura y’itumba, ritangira ku itegeko ryo ku Cyumweru.

Ivuka ry’Umwari nk’ikimenyetso mu minsi ya Kristo, rihagarariye ikimenyetso cy’abakobwa b’abanyabwenge mu minsi y’imperuka. Muri icyo gihe, Urukiko rw’Ikirenga rw’Abayahudi, ari rwo Itorero ry’Abadiventisiti b’Umunsu wa Karindwi ry’i Lawodikiya, rizashaka ikimenyetso,

ariko ntirizabasha kubona ikimenyetso rukumbi Lawodikiya yahawe. Ikimenyetso cy'imbaga nyamwinshi, ari bo bakozi b'isaha ya cumi n'imwe, ni ukubona abagabo n'abagore bitondera Isabato y'umunsi wa karindwi mu gihe cy'ikigeragezo cy'itegeko ryo ku cyumweru. Ikimenyetso cy'abasigaye mu mpaka zabo n'abahoze ari abantu b'isezerano rya mbere ni Isabato y'umwaka wa karindwi, ihagarariye urufatiro rw'Ubwadiventisiti nk'uko rugaragazwa nk'inkingi y'ingenzi y'izo mbonerahamwe zombi zera za Habakuki. Ikimenyetso cyahawe Ubwadiventisiti bw'i Lawodikiya ni ikimenyetso cya Yona, kivugwa mu kiganiro hagati ya Kristo na Petero.

Yesu ageze mu nkengero za Kayisariya ya Filipo, abaza abigishwa be ati: “Abantu bavuga ko Jyewe, Umwana w'umuntu, ndi nde?” Baramusubiza bati: “Bamwe bavuga ko uri Yohana Umubatiza; abandi bati Eliya; abandi na bo bati Yeremiya, cyangwa umwe wo mu bahanuzi.” Arababwira ati: “Ariko mwebwe muvuga ko ndi nde?”

Simoni Petero aramusubiza ati: Uri Kristo, Umwana w'Imana Ihoraho. Nuko Yesu aramusubiza ati: Hahirwa wowe, Simoni mwene Yona; kuko atari umubiri n'amaraso byaguhishuriye ibyo, ahubwo ni Data uri mu ijuru. Nanone ndakubwira yuko uri Petero, kandi kuri urwo rutare ni ho nzubaka Itorerero ryanjye; kandi amarembo y'ikuzimu ntazarinesha. Kandi nzaguha imfunguzo z'ubwami bwo mu ijuru; kandi icyo uzaboha mu isi kizaba kiboshywe no mu ijuru; kandi icyo uzabohora mu isi kizaba kibohowe no mu ijuru.

Nuko abihanangiriza abigishwa be kutagira umuntu n'umwe babwira ko ari we Yesu Kristo. Matayo 16:13–20.

Ikimenyetso gihabwa Urukiko rw'Ikirenga rw'Abayahudi, bityo kandi n'Abadiventisiti, ni ikimenyetso cya Yona. Simoni Bariyona yinjizwa muri uwo murongo nk'ikimenyetso cy'umuntu w'isezerano, kuko izina rye rigiye guhindurwa. Izina rya Aburamu ryahinduwe mu isezerano. Izina rya Sawuli ryahinduwe riba Pawulo. Izina rya Yakobo ryahinduwe riba Isirayeli. Abo bahamya batatu bagaragaza ko igihe izina ry'umuntu uvugwa muri Bibiliya rihinduwe, aba ahagarariye umuntu w'isezerano, bityo akabera ikigereranyo cy'ubwoko bwa nyuma bw'isezerano, ari bo ibihumbi ijana na mirongo ine na bine. Abo bahamya batatu kandi bagaragaza ko izina ry'umuntu w'isezerano rihagarariye ikigereranyo cy'ubuhanuzi gifitanye isano n'uwo muntu izina rye rihinduwe. Sawuli bisobanura “uwatoranyijwe,” kuko yatoranijwe ngo ageze ubutumwa bwiza ku Banyamahanga. Izina rye ryahinduwe riba Pawulo, bisobanura muto, kuko mu maso ye ubwe yari muto kurusha intumwa zose, kubera ko yari yararenganyije itorerero ry'Imana. Yakobo, usimbura undi mu buriganya, yahinduwe haba mu izina no mu mibereho aba umuneshi, nk'uko Isirayeli bisobanura. Petero yitwaga Simoni, bisobanura uwumva; na Bariyona, bisobanura umwana wa Yona.

Petero ahagarariye urubyaro rwa nyuma rwa Yona, kuko yari mwene Yona. Yona bisobanura “inuma,” kandi Simoni ni uwumvise ubutumwa bw'inuma; kandi Simoni Bariyona yari yarumvise ubutumwa bwo gusigwa kwa Yesu, ubwo yabatizwaga maze akabera Yesu Kristo, kandi Mwuka Wera akamanuka afite ishusho y'inuma. Ubutumwa bwa Yona bwari ubutumwa bw'inuma, bwagereranyaga gusigwa kwa Yesu n'imbaraga mu mubatizo We. Ubutumwa bwa Yona bwagereranyijwe na Yona kumara iminsi itatu mu nda y'urufi runini. Iyo minsi itatu ni yo minsi itatu iva kuri Pasika ikagera ku munsi mukuru w'imbutu z'itangiro, kandi iyo minsi ishushanywa

n'umubatizo wa Kristo ndetse n'igihe Yona yamaze mu nda y'urufi runini.

Ikimenyetso cya Yona ni ikimenyetso cyo gusigwa kwa Kristo mu mubatizo We, kikaba gishushanya ukumanuka kwa marayika wo mu Ibyahishuwe igice cya cumi n'umunani ku wa 9/11. Ku wa 9/11 hatangijwe inzira y'ibizamini by'intambwe eshatu nk'uko bishushanywa n'iminsi itatu ya Yona. Izo ntambwe eshatu nanone zigaragazwa mu mateka y'Abamilerite. Ku wa 11 Kanama 1840 haranzwe ikigeragezo cya marayika wa mbere, ku wa 19 Mata 1844 harangwa ikigeragezo cya marayika wa kabiri, naho ku wa 22 Ukwakira 1844 harangwa ikigeragezo cya gatatu. Izo ntambwe eshatu zigereranya 9/11, 18 Nyakanga 2020 n'itegeko ryo ku Cyumweru.

Ku itegeko ryo ku cyumweru, Yona acirirwa hanze n'umunwa w'ifi, ahantu nyine Kristo acirira Lawodikiya hanze avuye mu kanwa Ke, ari na ho indogobe ya Balamu ibumbura umunwa wayo ikavuga, ari na ho se wa Yohana Umubatiza, Zakariya, avugira, ari na ho kandi Leta Zunze Ubumwe za Amerika zivugira nk'ikiyoka. Hanyuma Yona atanga umuburo wa nyuma ku isi nk'ikimenyetso cy'abazutse hamwe na Mose na Eliya mu mwaka wa 2024. Ayo magingo yapfiriye mu mihanda y'i Sodomu n'ya Egiputa, hanyuma nyuma y'ibyo akazurwa nk'ingabo ikomeye ya Ezekiyeli. Mu kuzuka kwabo bahinduka ikimenyetso cya Yona, kuko ahagarariye abapfuye maze bakazuka kugira ngo batange ubutumwa bwa nyuma kuri Nineve. Yona mu nda y'urufi runini, Daniyeli mu rwobo rw'intare, Yohana mu nkono y'amavuta abira, bahagarariye ibihumbi ijana na mirongo ine na bine byagize urupfu n'umuzuko by'ikigereranyo. Gusigwa kwabaye ku wa 9/11 kuganisha ku muzuko w'ingabo ikomeye ya Ezekiyeli guhagarariye umubatizo wa Kristo ugena ku muzuko We.

Abafarisayo hamwe n'Abasadukayo na bo baraza, maze bamugerageza bamusaba kubereka ikimenyetso gituretse mu ijuru. Arabasubiza ati: Iyo bugorobye muravuga muti: Harabaho igihe cyiza, kuko ijuru ritukura. Mu gitondo na ho muti: Uyu muni haraba imvura mbi, kuko ijuru ritukura kandi risa n'iryijimye. Yemwe ndyarya, mumenya gutandukanya uko ijuru risa, ariko ntimushobora gutandukanya ibimenyetso by'ibihe? Iki gihe kibi kandi cy'ubusambanyi gishaka ikimenyetso; nyamara nta kindi kimenyetso kizagihabwa keretse ikimenyetso cya umuhanuzi Yona. Nuko abasiga aho, arigendera. Matayo 16:1-4.

Igitangaza gisumba ibindi byose cyabaye ukuzuka kwa Lazaro.

“Mu gutinda kuza kwa Lazaro, Kristo yari afite umugambi w'imbabazi ku batari baramwakiriye. Yatindije kuza kugira ngo, binyuze mu kuzura Lazaro mu bapfuye, ahe ubwoko bwe bw'inangiyeye kandi butizera ikindi kimenyetso cy'uko mu by'ukuri ari we 'umuzuko n'ubugingo.' Ntiyashakaga kureka burundu ibyiringiro byose ku bw'abantu, intama z'umukene zizimiye zo mu nzu ya Isirayeli. Umutima we wari uri kumeneka bitewe no kutihana kwabo. Mu mbabazi ze yagambiriye kubaha ikindi kimenyetso kimwe cy'uko ari we Mugarurabuzima, wa Wundi wenyine washoboraga kugaragaza mu mucyo ubugingo no kudapfa. Ibyo byagombaga kuba ikimenyetso abatambyi batashoboraga kugoreka. Iyi ni yo mpamvu yatumye atinda kujya i Betaniya. Iyi gitangaza gisumba ibindi byose, cyo kuzura Lazaro, cyari gushyiraho ikimenyetso cya kashe y'Imana ku murimo we no ku cyo yavugaga ku byerekeye ubumana bwe.” The Desire of Ages, 528, 529.

Kristo yatinze mbere y’uko azura Lazaro, kandi Lazaro ntiyari gusa “igitangaza gisoza ibindi,” ahubwo yari na “kashe” ishyirwa ku murimo w’Imana. Muri uwo murongo, ikimenyetso cya Yona ni cyo kimenyetso cyonyine gihabwa ab’igihe cy’ubusambanyi n’ubugome. Ni ingenzi kubona ko igihe cy’ikorwa ryo gushyirwaho ikimenyetso gifite umwihariko uhamye cyane. Mu murongo turimo kuvugaho aho izina rya Petero rihindurwa, hatumenyeshya ko uhereye icyo gihe Yesu yatangiye guhishurira ko yari agiye kwicwa, nyamara mu murongo wa nyuma Matayo arandika ati: “Nuko ategeka abigishwa be kutagira umuntu n’umwe babwira ko ari we Yesu Kristo.” Hanyuma mu murongo ukurikiyeho ako kanya arandika ati: “Uherye icyo gihe Yesu atangira kwereka abigishwa be yuko akwiriye kujya i Yerusalemu, no kubabazwa byinshi n’abakuru n’abatambyi bakuru n’abanditsi, no kwicwa, kandi ku munsu wa gatatu akazuka.”

Uyu murongo utangirana n’uko Yesu abaza icyo abantu batekereza ko ari cyo, hanyuma agakurikiraho ikindi kibazo aho yabajije abigishwa icyo bo batekerezaga ko ari cyo.

Yesu ageze mu nkengeri z’i Kayisariya ya Filipo, abaza abigishwa be ati: Abantu bavuga ko jyuwe Mwana w’umuntu ndi nde? Baramusubiza bati: Bamwe bavuga ko uri Yohana Umubatiza; abandi ko uri Eliya; abandi ko uri Yereimiya, cyangwa umwe wo mu bahanuzi. Arababwira ati: Ariko mwebwe muvuga ko ndi nde? Matayo 16:13–15.

Igihe Petero asubiza, agaragaza ko Yesu yari Kristo, Umwana w’Imana ihoraho. Ijambo Kristo ni ijamba ry’Ikigereki rihwanye n’ijamba ry’Igiheburayo ari ryo Mesiya. Yesu abaza ikibazo cyerekeye uwo ari We, maze akayobora abigishwa ku kuri ko ari We Mesiya, ariko ako kanya akababwira ko batagomba kubibwira umuntu uwo ari we wese. Uherye icyo gihe, yatangiye kwigisha ko yari kuzasohozwa ibimenyetso makumyabiri na bitatu biri mu bice bitatu bya nyuma by’Igitabo cya Matayo, ariko byari ngombwa ko ukuri kujyana na Kristo guhishurwa buhoro buhoro, intambwe ku yindi.

Tuzakomeza ibi bimenyetso by’inzira bya Mesiya mu ngingo ikurikira.

Umucyo wa Alufa w’umumarayika wa gatatu

“Mu gihe cy’umuhindo cyo mu 1846 twatangiye kwizihiza Isabato ya Bibiliya, no kuyigisha no kuyirwanirira. Uko nitaye bwa mbere ku Isabato byabaye nkiri mu rugendo nasuragamo New Bedford, Massachusetts, mbere gato muri uwo mwaka. Aho ni ho namenyanije na Umukuru Joseph Bates, wari waramaze kwakira ukwizera ko kuza kwa Kristo kwegerereje, kandi akaba yari umukozi ukorana umwete muri icyo gikorwa. Umukuru B. yakomezaga Isabato, kandi yashimangiraga akamaro kayo. Ntabwo numvaga akamaro kayo, kandi natekerezaga ko Umukuru B. yakosheje kwibanda ku itegeko rya kane kurusha andi mategeko icyenda. Ariko Umwami yanyeretse ubuturo bwo mu ijuru. Urusengeri rw’Imana rwakinguwe mu ijuru, kandi neretswe isanduku y’Imana itwikiriwe n’intebe y’imbabazi. Abamarayika babiri bari bahagazeho, umwe kuri buri mpera y’isanduku, amababa yabo arambuye hejuru y’intebe y’imbabazi, kandi amaso yabo ayireba. Umumarayika wari umperekeje yambwiye ko ibyo byagereranyaga ingabo zo mu ijuru zose zirebana ubwoba bwuzuye icyubahiro amategeko yera yari yaranditswe n’urutoki rw’Imana. Yesu yazamuye igifuniko cy’isanduku, maze mbona ibisate by’amabuye byanditsweho Amategeko Cumi. Natangajwe no kubona

itegeko rya kane riri rwagati rwose muri ayo mategeko uko ari icumi, rikikijwe n'uruziga rworoheje rw'umucyo. Umumarayika aravuga ati: 'Ni ryo ryonyine muri ayo icumi risobanura Imana ihoraho yaremeye ijuru n'isi n'ibiri muri byo byose. Igihe urufatiro rw'isi rwashyirwagaho, ni bwo n'urufatiro rw'Isabato rwashyizweho.'" Testimonies, volume 1, 75.

Umucyo wa Omega w'umumarayika wa gatatu

"Abasabana n'Imana bagendera mu mucyo w'Izuba ryo Gukiranuka. Ntibatesha Umucunguzi wabo icyubahiro biyonona mu nzira yabo imbere y'Imana. Umucyo wo mu ijuru urabamurikira. Uko begereza iherezo ry'amateka y'iyi si, ubumenyi bwabo bwa Kristo n'ubw'ubuhanuzi bumwerekereye burushaho kwiyongera cyane. Bafite agaciro katagereranywa mu maso y'Imana; kuko bari mu bumwe n'Umwana wayo. Kuri bo ijamba ry'Imana rifite ubwiza n'uburanga bihebuje. Babona akamaro karyo. Ukuri kurabahishurirwa. Inyigisho y'ukwigira umuntu kwa Kristo yambikwa umucyo woroshye urabagirana. Babona ko Ibyanditswe ari urufunguzo rufungura amayobera yose kandi rugakemura ingorane zose. Abanze kwakira umucyo no kugendera mu mucyo ntibazashobora gusobanukirwa n'ubwiru bwo kubaha Imana, ariko abatatinye kwikorera umusaraba no gukurikira Yesu, bazabona umucyo mu mucyo w'Imana." The Southern Watchman, 4 Mata 1905.